

SZENTES és VIDÉKE

VEGYES TARTALMU LAP

Megjelen **vasárnap** és **csütörtökön** reggel.
Előfizetési ár:
negyedévre 1 frt 25 kr. fél évre 2 frt 50 kr., egész évre 5 frt.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca, Pollák-ház,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyílt-téri közleményeket
a kiadóhivatal
mérsékelt árjegyzék szerint számít fel.

Szövetkezzünk.

Takarékpénztárainkról közölt cikksorozatunkban felhívtuk az illetékes tényezők figyelmét a helybeli pénztársulatok egyesülésére; és hahár látjuk, hogy ezen — közgazdaságilag reánk nézve oly kiválóan fontos ügyben ez eszmének megpendítésén túl, legalább eddigelé semmi sem történt, ezen — csak látszólagos közönyösség nem riaszt el minket attól, hogy a már egyszer megpendített eszmét elaludni ne engedjük, mert meg vagyunk győződve arról, — miszerint a magyarországi takarékpénztárak a közel jövőben oly megpróbáltatásnak lesznek kitéve, a mely maga után fogja vonni igen sok vidéki pénztársulat felszámolását, aminek káros következményeit aztán kisebb-nagyobb mérvben a részvényesek fogják szenvedni, több helyütt pedig még a betevők is.

Ugy látszik, hogy nem akarjuk megérteni az idők jelenségeit. A vidéki pénztársulatok 90%-ának szervezete, működési köre és szabályzata ma is ugyanaz, ami évtizedekkel ezelőtt volt. Már ez magában véve egészségtelen állapot, mert hisz ezen intézetek keletkezése óta közgazdasági viszonyaink óriási átalakuláson mentek

át, pénztársulatunkat tehát ezekhez viszonyítva kellett volna fejlesztenünk, ami azonban nem történt meg, mert még ma is aptenőrjük az, hogy a részvényesek minél nagyobb osztalékban részesüljenek, ez pedig — tekintettel szűk működési körükre, csak a kiadott kölcsönök minél nagyobb kamatlába mellett történhetik meg.

Es itt rejlik épen a punctum saliens. A civilizált világ elmaradhatlan bajai: a munkásmozgalmak, az ipari és agrár szocializmus valamennyi állam kormányzatát oly intézmények létesítésére kényszerítik, melyek relative alkalmasak arra, hogy a kisiparos, a kisgazda, a munkás olcsó és minél hosszabb lejáratú hitelkölcsön mellett beszerezhesse mindazon eszközöket, amelyek felhasználásával kiki a maga módja szerint boldogulhasson.

Nálunk Magyarországon egyelőre meghozatott a szövetkezeti törvény, mely idővel lehetőségessé fogja tenni azt, hogy a kisiparos, a kisgazda 5 százalékos kölcsönöket fog kaphatni. Törvényhozásunk pusztán a szövetkezeti törvénytől nem állhat meg; kell, hogy idővel behozza más országok mintájára okkal-móddal azt, hogy a gazda a függő vétését 5%-os kamattal, mellettel elfogja zálogosíthatni, ily módon olcsó elegendő tehet szert, nem

lesz kényszerítve búzáját, kukoricáját előre eladni; szövetkezeti alapon képes lesz a kisiparos a kész munkájára is 5% kamattal mellettel előleget beszerezni, és kell, hogy idővel létesítsenek — ismét csak szövetkezeti alapon — oly intézmények, amelyek segítségével az iparos az anyagot, a gazda a magot, a gazdasági eszközöket, a kereskedő pedig a hitelt olcsón és a legkevésbé terhelő módon beszerezhesse.

Mindezen intézmények létesítése és életbeléptetése sokkal rövidebb idő alatt fog megtörténni, semmint azt gondolnók, és akkor vidéki pénztársulatoknál nagyon is megapad az a forrás, amelyből részvényesiek részére az osztalékok évtizedeken át merítették.

Ha egyszer kényszerítve leszünk minél olcsóbb kölcsönöket nyújtani, akkor — magától értetik — nem is fogunk még csak az eddigi osztalékhoz hasonlót is adhatni, és ha egyszer a részvényesek befektetett tőke után nem kapjuk meg a várt, a megszokott osztalékokat, akkor aztán a betétesek is s mozgolódnak fognak, mert hisz a betéteknek a kamatlábát is le kell majd szállítanunk, amely a fővárosi pénztársulatok által adott kamattal 1—2%-al mindig nagyobb volt; a betéti kamatláb leszállítása maga

TARCA.

Üzenet hűgomnak!

Eredj ki a haldokoló kertbe,
A virágot tépd le mindet rendre;
Koszoruba kötözzessed,
Könnyeiddel öntözgedess,
S tedd le oda, tedd le rája:
Edes anyánk sirhalmára.

Mondjal el egy imádságot ottan,
— En azalatt sirok elhagyottan —
Mondjad el, hogy messze vagyok,
Hogy a szívem érte sajog . . .
S borulj oda, borulj rája
Edes anyánk sirhalmára.

Purjesz Lajos.

Utcai mozgóképek. 4

(Liszaboni utamból)

Olyan nehezen szakadok el Páristól. Emlékeim révén fogva tartja lelkeket minden közhelye, mely — mikor szemembe tűnt, — olyan ismerősnek tetszett nekem, mintha nem akkor lattam volna először, hanem csak viszontlátnám, hosszas távollét után.

A luvr, a diadalív, a szán Madlén templom, a Notre-dám templom, az utcanevék mind, mind régi ismerősöknek tetszettek, mert

hiszen a leghíresebb francia írók vetekednek egymással, hogy mindezeket az emlékeztünkbe vessék, az ő szellemes regényeik révén érezzük magunkat otthon Párisban, mi idegenek is.

Es mégis tovább kell haladnom kötött marsrutámon, elhagynom Párist; de nem teszem ezt anélkül, hogy egy-más jellemző vonását e világvárosnak még fel ne soroljam.

Ilyen jellemző vonás egyebek közt az a megkapó kegyelet, mellyel a párisi I. Napóleon, a francia glóár megtestesítője nagy emlékezetének még ma is, ezer megható, szívhez szóló megnyilatkozásában a mindennapi életnek viseltetik.

Huszonhat éves immár a harmadik francia köztársaság története. Közbe esnek a világtörténet egyik legnagyobb alakjának gyászos végű csatái, melyek a száműzetésbe vitték a világhódító Cézart, a polgár-király csúfos elűzetése, a második köztársaság kérészlete és III. Napóleon diestelen elbukása, Szedán, Páris kapitulációja, — megannyi szomorú emlék De mindezekben átsillog, tündöklik ma is a glóár és az a fiú kegyelet, mellyel a francia a nagy Napóleon emléke iránt, mai köztársasági volta mellett is viseltetik és a mely lépten-nyomon ezer meg ezer megkapó gyöngéd figyelemben nyilatkozik meg.

Alig van üzlet a forgalmasabb utcának, mely a nagy császár arcképevel, szoborcscájával vagy reliefképevel nem ékesitené kirakatát s bár nap-napra előtűnik van az invalidusok kápolnája és abban I. Napóleon hatalmas szarkofágja — mikor e kápolna ajtója kinyílik a közönségnek, zarándokútban vonul oda a párisi és nem fírad bele dicsősége legnagyobb alakjának koprsójára vetni tekintetét.

Ami a szent kő a Mekkába zarándokló igazhító mohamedánnak az ez a fényesre csiszolt hatalmas vörösmárvány szarkofág a franciának. Körülállják a nagyméretű rotundát, melynek mellvédjén át a mélységben — általa véres csatákban elfoglalt hadi zászlók, mint diadaljelvények egész erdejétől környezve. Napóleon kósrájában nyugszik és beteljesül a Szent-Ilona szigetén elhunyt száműzöttnek végső óhajtása: az ő kedves Párisa népének hozzá lehető halk moraja adja meg neki az altató muzsikát örök álmában.

Mélyen meghatott ez a látvány, mely rendületlenül erősíti meg a lelket, hinni az emberi szív legnemesebb érzésében, a hálás kegyeletben.

Ellentétes jellemző vonása ezzel Párisnak az, amely páratlanul áll minden világvárosok közt: mint diktálják itt a divatot a félvilági hölgyek.

után fogja vonni a betétek felmondását és épen a betétek felmondásában — mely többnyire tömeges leend — rejlik a vidéki pénzüzetek veszteségének a gyökere, amit a közelmúltban egy-két vidéki pénzüzetnél észlelhettük is.

Ekkor fog vidéki pénzüzeteknél a krízis tömegesen beállni, és ez ellen, ez okvetlenül bekövetkezendő krízis ellen kellene már most felfegyverkezünk, mert ezt csak az olyan vidéki pénzüzet fogja szerencsésen átélhetni, a mely a múltban felhasználta a helyzetet, melynél fogva tőkéjét jól megsokszorozhatta, amint azt érintett cikksorozatunkban kitéjtettük.

Nem szándékunk, még kevésbé célunk az ördögöt a falra festeni; viszont alig veheti valaki szemünkre azt, hogy az eddigelé csak vézlatban előadottakat sötét szemüveg át vizsgáljuk; azt azonban, mindannak, aki a jelenségekből a jövőre logikusan következtetni képes, jól kell tudnia, hogy a meglévő erők egyesüléséből keletkező új erő bekövetkező válságokat sokkal inkább képes lesz legyőzni, mint az egyes erőkmindegyike.

Ne várjuk be tehát a bekövetkezőket és ne experimentáljunk, hanem idején egyesüljünk. Létesítsük mi a szövözeteket és ne engedjük, hogy azok nyakunkra nőjjenek. Itt az idő, hogy a vezérszeret magunkhoz ragadjuk, ezt pedig csak úgy és akkor érhetjük el, ha az előbbi cikksorozatunkban kontemplált egyesült pénzüzetünk meglesz.

Nőkérdés.

A mult századvégi francia forradalom az emberi jogokért küzdött. Bár vérengző tulipásában nem maradt nagyon emberséges, de végeredményében mégis megszüntette egyes osztályok kiváltságát, leszedte az igába tört alsóbb rétegek sóhajta viselt láncait. Szabadság, egyenlőség, testvériség volt a jelszó egy igazságosabb társadalom

A bulonyi erdő e hölgyek divatkirakata. Elegáns fogatokon kocscizás be, többnyire egyedül, vagy kettesben e hatalmas szórakozó hely széles útait és amerre fogatuk elhalad: a legmagasabb társasághoz tartozó nő figyelmébe feléjük fordul, mert minden ilyen hölgyecske öltözéke a legkövetkezőbb művészi munkája a divatszalonok raffinériájának, az öltözék minden része hatásra van kiszámítva és hat is.

Ismét mas és Londonból átplántált jellemző vonas a konstablierek hatalma az utcai közlekedés rendezésében.

Fogatok vágatnak sebes hajtsabban, egymast keresztezve a legforgalmasabb utcá-sarkon vagy átkelőnél. Egy dada piciny csememő viz karján, vagy bunn vezet 1—2 apróságot s át szeretne futni a tuloldalra. A konstablier kiveszi rövid fehér porcellan-palcáját, egyet int és ahány fogat, mintha gyökeret vernének a lovak patái, egy szempillantás alatt megáll és áll vesztegen, míg a kicsi gyerekekkel gondozóik át nem jutnak a tuloldalra.

Karakterisztikus alakjai Párisnak a bérkocsisok. Egy-kettő kivételével mind cilinderes, az idegenhez előzékeny, készséggel figyelmiztet, ha a várost bekocsizod, az útbaeső látnivalókat és a mellett elmés, szellemes.

megalakulásához és a törvény előtt az emberek, ha nem is egészen, de mégis némiképp egyenlők lettek.

E nagy forradalom óta a nők is követelőkben hangoztatják igényüket a férfinnemmel egyenjogúságuk iránt. Hiszen ők is az Isten képeire vannak teremtve. Igaz, hogy a bibliában az áll, hogy a férfi parancsoljon a nőnek, de hiszen a szentírás sok egyéb tekintetben is már csak írott malaszt. Egyre hangosabban vindikálja magának a nő az egyforma részt a nyilvános és magán-életben. Ez a nőkérdés azóta minden forradalom alkalmával egyre kiáltóbb lett, azonban még mindig nincsen teljesen megoldva sem törvényben, sem a társadalom szokásaiban, melynek felfogása, előtételte sokkal nehezebben megoldható, mint az írott törvény paragrafusai. A férfi a nő, bár mennyire tisztelt is benne a hitvestársat, az anyát, bár mennyire is engedelmes rabja szépségének, bájainak, a férfi azért a nőt mégis csak alárendeltnek tekintti. Igaz, hogy a férfi bánásmódjában manapság mindinkább a galantéria és a gyöngédség nyilvánul, s a magyar nő, bár *u r á n a k* szólítja a férjét, annak nem szolgálója, hanem *f e l e s é g e* és *s h á z a s t á r s a*.

De a nőkérdés nem is onnan származik, hogy a nők megelégteltek volna a házasság gyámságát. Oka ennek inkább az a körülmény, hogy mostanában nagyon sok nőnek nem nyílik alkalmá belépni a házasságba, s hogy társadalmi és életfentartási viszonyaink a mult időkhez képest alaposan megváltoztak. Régebben a termelés színpontja inkább a családi háztartásban rejlett. A kenyérszövő munkából minden családtag tehetsége szerint vette ki részét. A primitív életviszonyok nélkülözhetetlenné tették a házban a gondos gazdaasszonyt, nem is késett soká a férfi, hogy házastárs után nézzen, kinek az ő munkájával megszerzi a kenyeret, s aki viszont neki boldog otthont teremt. Így van ez nagyjában még most is faluhelyen, ahol ritka má-dár a nőtlen gazdálkodó. Amde a mi városi életünk mostanság nagy ellentétben van a vidéki étellel. A mezei gazdálkodás össze nem

Társaink közül néhányval történt ilyen kocscizás után, hogy a kosé többet követelt tőlük a taksánál. Mikor erre figyelmeztették, fölényes mosollyal felelt:

— Hjah, én ám az urakat oktattam is!

Es igazat mondott, mert kalauzolása mellett alkalmuk volt a város több olyan nevezetességét megnézni, melyek mellett, az ő útmutatása nélkül, figyelmenlül haladtak volna el.

Nem kevésbé érdekes osztály az ódon-dászoké. A Szajna partján, hol a folyó a Notre-dam templom szigetét karolja körül, a rakodópart mellvédjén sorakoznak szorosan egymáshoz az ódonasztok lakattal elzártató könyvszekrényei, melyeket naphosszant át meg átkutatnak a szegényszerű varrólányok, munkásnők és munkások, hogy 1—2 szuért valami érdekes olvasmányt halásszanak ki maguknak.

A széles kómellvéd a régi könyvekkel kereskedők bolthelyisége. Ehez vannak lepántolva a könyvszekrények, melyeket éjszakára lakattal zárnak le.

Párisban lenni és egy szóval se emlékezni meg a Dré fűsz-zügynek az ottani közéletményben való megnyilatkozásáról: lehetetlen valamit.

egyvezetethető a nagyvárosi étellel, sőt a kispár is mindinkább kiszorul, helyet engedve a nagyipárnak, mely megöli konkurenciájával. A hajdani mestereMBER gyakran atvaltozik gyári munkássá. És a nő, ki hajdan segítője volt férjének, szintén beáll a gyárba munkásnak s olcsóbban dolgozva, lenyomja a férfi munkabérét. Ez pedig kétszer is meg-gondolja magát, vajjon bizonytalan existenciájához, mely annyszor ki van téve a munkanélküliség csélyeinek, kössön-e még nőt is, meg éhes gyermekesereget.

Még inkább érezhető azonban a házasságtól elrettentő viszonyok sulya a középosztályban. Az igények annyira felszaporodtak, a közvetlen életszükségletek annyira megrágtak, hogy a kishivatalnok, de sőt az előkelőbbek is, a tanító, a bíró nem keres annyit, hogy rangjához illően tartson el egy családot. A házasság vagyontalan emberre nézve már nem jelent többé családi fészket, hanem tömémentlen gondot, mely elől mind többen kitérnek azzal, hogy nőtelenek maradnak. A hozomány nélküli leányok ritkán kapnak férjét s kénytelenek kereset után járni. Követelik tehát ők is részüket a kenyéradó munkában.

Ha nem lehet hitvestársa a férfinak, ki nem akar, vagy nem képes családot alapítani: a nő követelheti jogát, hogy konkurrensse lehessen a munka terén. És fölélmets konkurrens. Mert a könnyebb szellemi munkát talán több odaadással végzi mint a férfi s a mellett jóval olcsóbban, mivel kevesebb az igénye.

A nő, ki maga varrhatja ruháját, főzheti reggelijét, vacsoráját, ki könnyebben megtagadhat magától minden élvezetet, a nő a kisebb fizetéssel nagyobb jólétre tesz szert, mint a férfi a nagyobb keresettel. Erezeti tehát vele a konkurenciáját s egyre hangosabban követeli egyenjogúságát úgy a magán-, mint a nyilvános életben is. Ő is akarja részét az állam, a társadalom vezetésében. Ügyvéd akar lenni, és orvos, és bíró. Egyforma a férfival. Nem elégszik meg azzal, a mit eddig is kivivott: hogy nincs ugyszólván kalitkába zárva mint a keleti nő, hogy nem áll gyámság alatt, mint az ókori

Kétszer volt alkalmam a párisiak ez ügy iránt való érdeklődésének útcai megnyilatkozását megfigyelni.

Egy ízben a Liszabonba utazásunk alkalmakor, egyszer pedig onnan visszajövet és mindkét-szer arról győződtem meg, hogy a Dré fűsz-laz korántsem olyan nagy, amilyenek a lapok feltüntetni szeretik.

Odautazásunkkor épp Párisban időztünk, mikor Pikárd ezredes ügyében a törvény-széknek döntenie kellett és az orleani herceg nyílt felhívása a dré fűsz-ardok ellen, sarga falragaszok alakjában megjelent.

Pikárd ügye iránt még csak volt valami érdeklődés az utcákon tapasztalható, az újságárú kamelók a nap minden szakában végigrikkantották az ügy állását. De az orleani herceg sarga falragaszait alig vették számba. Egy-két ember meg-megállt előttük, betűzni kezdte és haladt nyugodtan odább.

Visszajövet az hirdett, hogy nagy Dré fűsz-ellenes tüntetés készül. Volt is valamelyes kis csoportosulás a diadalív körül, honnan aztán a pár száz főnyi tömeg a bulevardokra vonult, de ennek se igen volt széles hullámvérése.

Lgy suszterinas ha Budapestem elbődül, nagyobb sokadalmat csinál ennél.

Bánfalvi Lajos.

római, vagy a középkori nő. Vágyait többé nem elégíti ki, hogy szabadon kezelheti vagyónát, hogy magánjogilag egyenlő a férfival, hogy alkothat végrendeletet, átvehet gyámságot, vállalhat jótállást. Szavazni akar, parlamentbe vágyódik, s bírói széken akar ülni.

Pedig ezek a vágyak lejtőre vezetnek. Testi szervezete ellentmond annak, hogy a honvédelemben a férfival egyenlő kötelességeket teljesítsen, szellemi egyéniségében pedig túlnyomó a kedélyvilág, mely befolyásolja józan ítéletét. A nyilvános szereplés, a parlamenti tevékenység, a bírói szék nem neki való. Nyissunk tért a nőnek ott, hol tehetősége áldásosan nyilvánul: az elemi oktatás, a nőnevelés, a betegápolás körül; engedjünk neki minden olynemű tevékenységet, mely emeli erkölcsi méltóságát. Egyébben azonban mindenkor törekedjünk arra, hogy a természeti rendeltetésnek megfelelően: legyen a z állama a férfié, a család legyen a nőé.

Köztisztaság. A bécsi szórványos pestisesetek nálunk is aktualissá tették a kérdést, milyel becses lapja csütörtöki számában is behatóan foglalkozik s amely sajnos, nálunk még sokáig megoldatlan kérdéssé lesz. De éppen azon nagy akadályok, melyek lehetetlenné teszik a kérdés radikális megoldását, kötelességévé teszik az egyeseknek lehetőleg hozzájárulni, hogy a cél a köztisztaság előérése — habár egy lépéssel is — előbbre vitessék.

Ezen kötelességérzet indít arra, hogy az illető tényezők figyelmét felhívjam a házi szemét kifurovarozásának kérdésére. Addig, míg városunkban minden házi-gazda földmiveléssel foglalkozott, volt foganatja a kapitány évről-évre ismételt erre vonatkozó rendelkezései, de mindinkább szaporodik azok száma, akik fogattal nem rendelkeznek, de még a felelőt is ritkán rendelhetik be.

Pedig a szemét felszaporodik az udvarokon, legjobb esetben kiviszik a város végére, ahol a miázmákat tovább terjeszti.

Más városokban fizetnek a vállalkozók a háziszemét kifurovarozásáért; nálunk, ahol a földmivelés igen nagy hasznára oly könnyen értékesíthető volna, alig kaphatni fuvarost, aki kivinné pénzért, a pecérlegényeket nem bocsátja be szivesen az ember az udvarába, de nevésegesen keveset is szállítanak ki a hatóság által megállapított taksáért.

Agilis polgármesterünk, aki szerencsés kézzel sokat alkotott, ha ez ügyet figyelmére méltánát és érintkezésbe lépne a Csongrád megyei Gazdasági Egyesülettel, esetleg a város kijelölhetne egy helyet, hol a kifurovarozott szemét trágyává érelődhetné, a Gazdasági Egyesület az értékesíthetné, a szemetes kocsiakat pedig, a téli hónapokat kivéve, legalább kéthetenként minden házhöz küldené. Az öt meg tíz kocsiára való szemetes gödröket a házak udvarán eltiltának. —k.

Magyarság és nemzetgazdasági politika.

Enyedi Lukács előadása —

Lapunk előző számának vezető cikkében Enyedi Lukácsnak, a tápi kerület orsz. képviselőjének a szegedi Dugoncs-társaság október 30-iki felolvasó ülésén tartott s a magyar városok jelentőségét, hivatását méltató előadását ismertettük általánosságban, vagy helyesebben szólva — levontuk az előadás tanulságait.

A tápi képviselő előadása azonban sokkal becsesebb, semhogy ezzel beérnők — hogy minél szélesebb körben is megismerjék és megértseik, egész szövegében közöljük azt, a bevezető sorok elhagyásával, melyek a dolog lényegére úgy sem tartoznak, hanem mintegy előszavát képezik csupán a becses anyagnak, melyet a vármegyénkben népszerű képviselő e tanulmányában felölt.

Engedjék meg — így tér át Enyedi a bevezető rész után a tárgyára, — hogy először az én okoskodásom alapját rakjam le olyan alakban, amely talán szilárd alap, számokon alapszik, de amely meglehetősen száraz és unalmas.

Azán így folytatja:

A legutóbbi népszámlálás mindenestre az előző évtizedekhez képest sok örvendetes tünetet mutatott föl. Mert amíg 1870-től 1880-ig Magyarországra, a magyarságra, speciálisan Magyarországnak a fejlődésre igazán leverő apadástart mutattott az föl, a rá következő évtized kedvezőbb eredményt tüntet föl és ez vizsgálatának mindenestre elég figyelmet keltő. Mert már 1890-ben kimutatható az, hogy Magyarországnak a magyarsága tényleg többségben van. Ami annnyival is inkább örvendetesebb volt, mert azok, akik a magyar fajnak államfenntartó erejében nem bíznak, éppen azok eléggé belathatják, hogy a magyar faj szaporulásban van 90-ben már 52 százalékát tette a magyarság a népességnek. Ez magában véve már mindenestre örvendetes, de a cél eléréséért nagyon messze van.

Azok, akik Magyarországot sorsának az intézésével foglalkoznak, hivatást éreztek és éreznek arra, hogy oly eszközökkel és módokkal kell hatni a magyarság fejlődésére, amelyek célravezetők legyenek. Igyekeznek azt elérni, hogy a magyarságnak az uralma — ezen a földön, melyet vértökkel szereztek, ebben az országban, amelyet alkottak, — biztosítva legyen. Még pedig háromféleképpen. Az első: azon ellenkezés által, amely a hatalmat és uralmat biztosítja a hazában; a második: azon politikai érettsége által, amely ők mindig türelemmel és elnézéssel, szeretettel és testvéri érzéssel gyakoroltak más nemzetekkel szemben; a harmadik: hogy, a magyarság számszerinti túlsúlyban legyen ott, ahol az a kérdés, hogy egy faj uralma legyen e földön.

Ha megnézzük, hogy más nemzetek hasonló viszonyok közt mit tettek, hogy ezeket a célokat elérhessék, magunkra nézve tanulságot fogunk meríteni és meg fogjuk találni azon eszközöknek a vindikálását, amelyek ezen célra mindenestre hatnak. Többféle eszközt jelöltek, de mégis egy eszköz az, amely, a nemzetnek történelmében felállíthatónak bizonyul és ez az, hogy a magyar nemzetnek uralmát, a magyar nemzetnek a civilizációját az a tényező bizonyítja leginkább, hogy a városokat, amelyeket alapítottak, fenntartani is kell, a városokat a kultúra szolgálatában tudta nevelni. Ha tehát ezen okulunk, — okulunk, mi egy fajnak a rendelkezése. — s látjuk azt, hogy mit tettünk eddig mi, — sajnálatlalt ezen a téren nagy fogyatkozásokra találunk.

Egész históriánkon végig vonul az a fogyatkozás, az a baj, hogy nem tudtunk olyan központot teremteni, amely beolvastólág oly mértékben hatott volna, hogy az inferioris, az alantas népességű fajokat is magában egyesítette volna. Ma is, midőn a civilizáció tizenkettedik órájában vagyunk, a városok a körüöttünk levő népességre teljesen beolvastólág nem hatnak. A magyar históriában varost úgyiszólván nem is találunk. Mert azok, amiket mi a multban városoknak nevezünk, nem voltak városok, hanem csak várak. Egy bizonyos össettömörülése volt az ama foglalkozású népességnek, a mely a városoknak a jellegét sohasem tudta. Bizonyosául szolgálhat egy művelődés-történelmi monumentumok. Például, hogy éppen erre hivatkozom, a 13. és 14. században a városoknak a királyok adtak bizonyos kiváltságokat; többi közt egy városnak megengedték a polgárságának elköltözését, míg a másiknak nem. Példa Győr városa is. Már mostan ezen tényből kiindulva, mi következik? Az, hogy hát azok a házak, amelyek koránt-

sem voltak olyan szilárdak, mint a maiak, csak egyszerű vesszőből készített házak voltak.

Ilyen körülmények közt városokról beszélni, nagyon természetesen, nem lehet. És így az a hatás, amelyet a városról várunk kell, az a kulturári hatás természetesen elvész. Az ily városok, mint a milyenek voltak a középkorban, amelyek nemcsak az északi részekben találhatók, természetesen kultúrával nem bírtak. Ártvtt értelemben a város, tényleg ipari központot képező város, Magyarországon tehát egyáltalában nincsen. Ennek dacára látjuk, hogy csupán ez a tömörülés is fejlesztője volt a magyar kultúrának. Egnéhány szám megvilágítja ezt. Mig példának okáért a városokban a népesség az utolsó évtizedekben közel 20 százalékkal emelkedik, addig az egész országban az emelkedés csak 8 százalék. Mig a városokban a népesség magyarsága 70 százalék, addig az országban átlag 48 usque 52 százalék. Ennek az óriási különbségnek is mintegy irányadóul kellene szolgálni mindazoknak, akik ennek az országnak a sorsát vezérlik, az országnak gazdasági politikája elérni azon célokat, amelyekért mindnyájan küzdünk.

Ha végig tekintünk az eszközökön, amelyek rendelkezésünkre állanak ezen célnak elérésére, azt kell látnunk, hogy azok fogyatékosok, hogy azok elégtelenek, hogy azok célhoz nem vezetnek. Én részemről is azt hiszem, Magyarországot minden gondolkodó elmét közt a legnagyobb rész sohasem gondol arra, hogy Magyarországon valamit erőszakos eszközökkel lehet elérni. Tiltja ezt más is. Tiltja az egyszerű okosság, mert erőszakosan soha egy népnek sem sikerült más népet keblébe beolvasztani. Megnyerni sikerült, de kiegészítő részévé tenni nem. Erőszakos eszközökkel itt uralkodni nem lehet. Talán a magyar fajnak az uralma az ő számszerinti fensőbbiséggel biztosítva van Magyarországon?! Magyarországon ebben a tekintetben nagyon szép eredményeket ért el. De nem érthette el azt, amit elérnie kellett volna: hogy a benső ellenségekét magát mentesítette volna. Ha a magyar fajnak kultúrájába építjük Magyarországnak jövőjét, akkor le kell nekünk mondaní arról, hogy erőszakosan egyesítsünk, hanem oly térére kell vezetnünk a dolgot, amelyen eddig egyáltalában nem mozogtunk. Ha a kultúrának eszközeivel dolgozunk, azzal az eszközzel, amelylyel eddig nem dolgoztunk, oda-juttatjuk hazánkat, hogy szemben a nemzetiségekkel egyesítsünk, különösen pedig a magyar fajnak számszerinti jellegét.

Ezeket az eszközöket a tudomány az emberiségnek világosan kijelölte és kezébe adta, hogy használja föl a népességnek az emelkedésére, mert ez a kultúrának hatását egyenlő mértékben fogja éreztetni és nem lesz egyoldalú, mint eddigi eszközeink voltak. Mert ezt itt Szegedben tagadnunk nem lehet.

Minékünk olyan eszköz kell, amely a magyar fajnak szaporodását mozdítja elő. Ha ezt akarjuk tenni, akkor olyan politikát kell követnünk, amelytől ez idő szerint nagyon távol állunk. Ezek az eszközök csak részben állanak rendelkezésünkre, amelyekre én azonban itten és ez alkalommal kiterjeszkedni nem kívánok, mert a tudomány és irodalmi céloknak szentelt társaság felolvasó asztalánál természetszerűleg minden politikai vonatkozás kerülőnk kell.

A népesség szaporodásának az emelkedésére ha tekintetét vetünk, elsősorban Angliának fejlődését vegyük szemügyre. Angliának hasonló foglalkozású népessége volt, mint Magyarországnak, amikor gazdasági fejlődése volt, de meg kell adnunk, hogy ott a várn magasabb is volt, mint itt. Ha a városoknak lakosságát úgyiszólván hómörűl vesszük, akkor látjuk, hogy London népessége a 17. század végén meghaladta az 500,000-et, megközelítette a 600,000-et. Elhaladt azon óriási város felett több mint 110 ezstendő és egy hosszú századnak a lefolyása alatt oly csekély emelkedésen ment keresztül, amely 8000,000-re teszi lakóinak számát. Positive mondhatjuk, hogy látjuk, hogy harminc ezstendő alatt fel tudott emelkedni 120,000-

ről közel 600,000-re, Londonnak lakossága tehát emelkedett. De nemcsak London emelkedett, hanem hasonló mértékben az ipari központok is. Míg Angliának csak harmad része lakott falun a múlt században, most 60 százaléka nemcsak városokban, hanem olyan városokban lakik, amelyeknek népessége meghaladja az 50,000-t. Amilyen Magyarországon csak 3-4 van.

Mi okozta ezt az óriási szaporodást? Ha összevetjük a tényeket, melyek befolytak arra, hogy kimondjuk határozottan, hogy Anglia népességének óriási szaporodását semmi más nem idézte elő, mint a nagy találmányok, amelyek ebben a században történtek. Ama találmányok segítségével megteremtett magának olyan nagy ipart, amely az ő népességének számát közel 500,000-re emeli.

Ha mi is hasonló eredményeket akarunk elérni, tanuljunk tőlük! Ha nem is tudunk olyan óriási eredményt elérni, igenis elérhetünk olyan tényeket, amelyek nagyon megközelítik azt a célt, amelyhez közel jutni akarunk. Itt gondolatmenetünkről ismét egy percre el kell térnem. Nemcsak azt látjuk, hogy a népesség szaporodása a városokban gyorsabb mint falun, hanem főképp azt látjuk, hogy a városokban a magyar népességnek szaporodása az, amely túlnyomóan erős.

Lébből láthatjuk, hogy Magyarországnak 4 usque 6 százaléka az iparral foglalkozik. Az iparral foglalkozóknak 54 százaléka magyar. Ezen a téren a magyarságnak többsége nagyobb. Ha azt nézzük, hogy ezeknek mily százaléka az, amely nem magyar ajkú, ismét egy óriási különbséget fogunk találni. Mert míg a nem magyar anyanyelvűek közül a német ennek 51 százaléka, a tót 31 százalék, míg az ellenszögölő és a magyar nyelvet annyira gyűlölő olah 28 százalék, addig a tótok és olahok közt 11 százalék nem magyar.

Tehát ebből nemcsak azt látjuk, hogy a magyarság többségben van a nemzetiségekkel szemben, hanem azt is látjuk, hogy az iparral foglalkozók voltak azok, akik a szaporodást emelték.

Ha ezt a két momentumot összefoglaljuk, be van igazolva az, ami nem lehet kétséges, hogy a magyar faj szaporítását olyan iparoknak államilag való megteremtésével lehet elérni, amelyek specialisan a magyar fajt bevonják az iparosok sorába.

Erdélynek például 1 millió magyarja mellett van 1 millió 800,000 olahja és 1 millió 5 par százezer szlávja. Most már vannak olyan nagy községek, amelyekben a lakosság közt találunk olyanokat, akik Tóth, Nagy, Szűtsnek vallják magukat és a magyarokkal semmi közük. Ha mi a magyar fajt ottan olyan eszközökkel támogatjuk, amelyekkel célt lehet elérni, csak némi áldozatra van szükségünk. És pedig megteremtjük egyenesen a székelység részére azt az ipart, amelyhez magyarajkú munkás népet szállítunk, sokkal rövidebb idő alatt bamlatos eredményeket lehet elérni. Azt, hogy meg lehet gatolni a magyar faj ellen irányuló jogtalan támadásokat.

Tisztelt halgatóság! A multban Rómának volt a legnagyobb civilizációja, amelyet eddig ismerünk. Ha a rómaiak bevonultak egy meghódított tartományba, az első dolog volt város alapítani. Ezeket a városokat a munka és élvezet minden kellékével ellátták, hogy vonzó erőt gyakoroljanak a környék lakosságára. Es utódaik civilizációja kétségtelenül visszavezethető arra a nagy római kultúrára. Hogy mi magyarok fónvagunk, míg más népfaj elenyésszik, annak köszönjük, hogy akik előttünk ebben az országban voltak, azoknak nem volt városalkotó erejük. Városok, amelyek kultúrát nem is képviseltek, de népességük alantas fokán állott a civilizációnak. Az által tudunk egy millenaris ünnepet ülni; az által jöttünk mi abba a helyzetbe, hogy ma országunkban arról beszélhetünk, hogy Magyarországot fontartjuk és védjük, amely az első eredmény betelével már is az ő államalkotó erejével elérte, hogy mi erőt merítsünk arra és bátorságot, hogy a jövő nemzedéknek segítségével elérhessük azt, hogy Magyarországnak — a városalapítás és biztosítás által — a magyar faj többségét megteremthessük.

Ujdonságok.

Szentes, 1898. október 30.

— **Városi közgyűlés.** Rendkívül fontos ügyben hívta össze L a k o s Imre dr. polgármester a városi képviselőtestületet, a f. hó 14-én tartandó közgyűlésre. Egyetlen, de a város egész közigazgatására kiváló sullyal bíró tárgyat tűzte ki a polgármester e közgyűlésnek: a szervezési szabályrendelet módosítását és ezzel kapcsolatban a tisztviselő nyugdíjintézmény létesítését. Mi, akik mindenkor meleg szívből voltunk annak, hogy a köztisztviselői állásokban bizonyos stabilitás legyen és hogy aki életét a közzolgálatnak szenteli, azt agkkora és övéi sorsának lehető biztosításával, lelki megnyugvással tehesse, — a legnagyobb örömmel üdvözlöljük az erre irányuló mértékadó kezdeményezést és hiszünk, hogy a mai viszonyok közt sikerülni fog ezt a kérdést közmegnyugvásra megoldani. Ezáltal csak a közgyűlés kitézésének tényét jelezzük. Azzal kapcsolatos mondanivalóinkat idején és úgy fogjuk kinyilatkoztatni, hogy ezzel az ügy minden irányban való tisztázódását lehetőleg elősegítsük és a sikerre kivitelre a közgyűlés idejére megérleljük.

— **Jóváhagyott választás.** Féléve mult, hogy D ó z s a Károly volt várm. árvaszéki iktatót A l g y ő község jegyzőjének megválasztották. A vele ezen állás elnyeréséért versenyzők közt került olyan, aki ezen választás ellen föllebbezést adott be, mely az ország egyik legelső közigazgatási ügyekben itélkező fórumát, a közigazgatási bíróságot is megjárta. Ez a bíróság immár döntött az algyői jegyzőválasztás ügyében és döntése, mellyel a föllebbezést elutasított, a választást jóváhagyta, a f. hó 3-án érkezett le Csongrádvármegye alispáni hivatalához.

— **Hivatali foglalás.** A vármegyei III. aljegyzőségre októberben megválasztott T a s n á d i Imre, volt csongrádi szolgabíró, a f. hó 4-én Szentesre érkezett és itt a központban ugya e napon új állását elfoglalta. A csongrádi szolgabíroságra nem helyettesítenek senkit, miután a decemberi megyegyűlés úgy se igen van messze és ekkor az úresésében levő állást választás után úgy is betöltik.

— **Presbiteri alakuló gyűlés.** A szentesi zsidó hitközség új képviselőtestülete a f. hó 3-án, csütörtökön délután tartotta meg alakuló gyűlését, melyen az előjáróság megválasztott. Az egyházközség elnöke, a választás eredményeként R e i s z Samu lett, amit a presbiterium lelkes éljenzéssel fogadott. Alelnöknek megválasztották ezután H o f f m a n n Jakab kereskedőt, iskolaszéki elnöknek B á n f a l v i Lajost, pénztárosnak P l á g e r Árpádot, kultuszfeljárónak L á z á r Davidot, templomgondnokoknak: B e r g e r Somát és L ó v y Lajost. Az iskolaszéki tagjai lettek: L ó v y Zsigmond, R e i s z Samu, P o l a e s e k Albert, P o l l á k Sándor, C z u k e r m a n Soma drok, F r ä n k l Albert, S t r a s s e r Sándor és P l á g e r Ignác.

— **Igazoló választmány.** Csongrádvármegye igazoló választmánya a f. hó 13-án ülést tart F e k e t e Márton kir. tanácsos elnökelete alatt. Az ülés egyetlen tárgya, a megyebeli törvényhat. bizottsági tagválasztó kerületek választói névjegyzékeinek hitelesítése és a hitelesített névjegyzékeknek a választási elnökök rendelkezésére való kikézésítése.

— **Imre napja.** Tegnap volt Imre napja

és ezt az alkalmat a városi tisztviselőkar megragadta, hogy hivatalfőnökét, L a k o s Imre dr. polgármester: testületileg üdvözlője. A tisztviselők délelőtt 11 órakor, M a g y a r József h. polgármester vezetése mellett keresték fel lakásán a polgármestert, akit az egész testület nevében a nevezett tanácsnok üdvözölt, mire L a k o s Imre dr. meghatottan mondott köszönetet. A polgármestert, névnepe alkalmából ezenkívül számos tisztelője és jó barátja felkereste szerencsekivanataival.

— **Tanári előléptetés.** A közoktatásügyi miniszter M o l e c z Bélát, aki a szentesi állami főgimnáziummal működött eddig helyettesitanári minőségben, ugyanezen iskolához rendes tanárnak nevezte ki. M o l e c z Béla városunk szülötte, egyike a legszorgalmasabb tanároknak főgimnáziumunknál s hogy most ugyanide rendes tanárnak nevezte ki, ez bizonyára örömeire szolgál mindazoknak, kik a fiatal tanárnak nagy szerénysége mellett kiváló kassképzettséget ismerik.

— **A főmolnár kasszányitogatása.** K o l e s z a r o v i t s János csongrádi főmolnár meg a más vizét is a maga malmára igyekezett hajtani. Es z e s Mátyásnál volt alkalmasában, akinek Wertheim-szekerényével minden áron bensebb ismeretségbe iparkodott jutni. Ezért hát minden reggel, hogy a malomba ment, alkulccsal fölányította az asztalfőket, amely a szekrény kulcsát őrizte. Ezzel aztán a kasszába hatolt, amit alaposan megdézsmált. Nagyon tetszett ez a könnyű pénzszerzés a főmolnár úrnak, aki minden reggel, mikor a malmot kinyitotta, egyszerűen a Wertheim-szekerény ajtaját is felnyitotta.

Es z e s Mátyásnak föltűnt, hogy erősen fogy a pénze. Gyanakodott a főmolnár s hogy meglesse, mit művel ez mikor ő nincs otthon, a szomszédos helyiségből átfúrta a falat s a nyíláson keresztül észre is vette a Wertheim szekrény körül foglalatokódó embert. Nyomban rá is törték. Bizonyítani azonban mit sem lehetett, mert Koleszárovi tagadta, hogy ő az Eszes által megállapított károsséget, 2695 frt 50 krt ellopta volna.

A törvényszék két évi fegyházra ítélte a derék főmolnárt, kinek ügye most a táblán is leérkezett. A másodfokú bíróság csak a lopás kísérletének fenfogatás láta és ezért 6 havi börtön büntetésre ítélte a főmolnárt, ami ellen valamennyi érdekelt föllebbezett.

— **Eljegyzés.** Sz a b ó Antal Szentes városi népiszkolai tanító a napokban tartotta eljegyzését P a p p Etelek kisasszonnyal.

— **A kereskedőgyűlés halja** alkalmára, melyet színházi díszelőadással kapcsolatban f. hó 12-én tartanak az üvendőlő színháztermében, a rendezőség a következő meghívást küldte szét:

»A szentesi kereskedők egylete, helyiségének ünnepélyes megnyitása alkalmából 1898. évi november hó 12-én, a városi színházban, Halmay Imre színtársulata közreműködésével s z i n i d i s z e l o d a s t. utána pedig z a r t k ö r ű t á n e m u l a t s e g o t rendez, melyre t. címet és becses családját tisztellett meghívja a rendezőség. A díszelőadás kezdete esti fél 8 órakor. Belépő személyjegyek, — a páholyok és földszinti ülőhelyekre, a színelőadás és a tanulmányokra együttesen, 1 frt 20 krét, e meghívó felmutatása mellett előreválthatók Banyai J. utóda, Stark, Hoffman, Tupler urak kereskedéseiben és este a pénztárnál. A tisztjövedelem sz egyleti könyvtár javára fordították és felülfizetések közzönnel fogadtattak.

— **Megnyíló iskola.** Az izr. elemi iskolában — a járványos gyermekbetegségek miatt hatóságilag két hétre bezárva tartott oktatás a mai nappal ismét kezdetét veszi. Az iskolahelyiségek kellen fertőtlenítenve, ismét megnyílnak az oktatásnak és e körülményre ez óton is folhívja az iskolai hatóság a szülek figyelmét.

— A **Kossuth-kör táncvigalma.** A figyelemre méltó 48-as Kossuth kör zártkörű táncvigalmat rendez kispactéri háza nagyszobájában és könyvtára javára, a f. hó 27-én. A táncmulatságot a zenét a első magyar zenekar szolgáltatta és a meghívókat rövid időn szétküldte. A mind nagyobb térfoglalás mellett, mely a Kossuth-kör társadalmi hivatottságának fényes bizonyossága és amely szemmel láthatóan hódít a körbelépésre — meg vagyunk róla győződve, hogy ez a táncmulatság egyike legyen a legsikerültebb vigalmaknak.

— A **Csongrádi tolvajbánya.** Egész nyár-utón foglalkozást adott a büntető törvényszéknek az a hatalmas tolvajbánya, mely Csongrádon követte el vakmerőbbnél vakmerőbb lopásokat és rablásait. Százötvenkétlopás vádjával terhelten állott kilenc ember a sorompók között. Egy heti munka után a bíróság ítéletet hozott a terjedelmes büntőgyben. Szlavik Tamás főcinkos vezette az elszant zivány csapatot, melynek tagjai közül Kutas Istvánt öt és fél évet, Dávid Istvánt 3 évet, Dávid Jánost és Gázi Istvánt két évi fegyházra ítélte a törvényszék. Maga Szlavik hat évi fegyházra kapott. A többi öt vádlottra kisebb-nagyobb börtönbüntést mértek.

A csongrádi tolvajszövetkezet bűnügye most került le ítélettel együtt a kir. ítélőtáblától, mely részben megváltoztatta az első fokú bírósági döntést. A banda fejének, Szlaviknak büntetését 7 évi fegyházra emelte föl. Dávid Istvánt 4 évi, Gázi Istvánt 3 évi fegyházra sújtotta. A többi vádlottra névze helybenhagyta a tábla a törvényszéki ítéletet. Megfellebbezés folytán most a kúriához küldik föl a bűnanyag tekintélyes száma auktai, melyekben apróra meg van írva az egykor rettegett csongrádi bűnbánya minden merénylete, melylyel az emberek jószágaira törték.

— **Megszűnt jószágveszedelem,** Horgoson — a rendőrséghez érkezett hivatalos értesítés szerint, megszűnt a sertésvesz-járvány. A község határát ennek folytán feloldották a hatósági zár alól.

— **Talált tárgyak.** A rendőrségnél egy nikkal zsebóra és egy zsak búza van — talált tárgyként — letétben. E tárgyakat a magát igazolni tudó jogos tulajdonos ugyanott avetheti.

* **Harmadik magy. kir. szab. osztályorsjáték.** A harmadik játék első hájazsa november hó 17. és 18-án lesz és a sorsjegyvásárló közönséget figyelmeztetjük, hogy megrendeléseivel minél inkább siessen, miután a vásárlási kedv a mostani sorsjátékhoz általában igen nagy és a sorsjegyeknél gyorsan elfogy. Különösen felhívjuk olvasóink figyelmét **Török A. és Tarsa** budapesti bankház hirdetésére, miután a cég szigorúan pontos és figyelmes kiszolgálásban reszesíti vevőit, azonkívül a szerencse annyira kedvezett e bankház megbízóinak, hogy tudomásunk szerint az I. és II. játékán körülbelül egy millió 500,000 korona nyeresémet fizetett ki gyorsan és pontosan. Aki tehát szerencsés akar próbálni, forduljon bizalommal **Török A. és Tarsa** budapesti bankházhoz.

* **Szerencse föl!** Ily című ismertető lap jelent meg Fekete Károly m. kir. osztályorsjáték főelrusítójának (Budapest, VI. Andrássy-út 10.) kiadásában, mely képes illusztrációkkal ellátott cikkeiben ismerteti az osztályorsjáték intézményét. Ezen érdekes tartalmú lapot egy levelezőlapon kifejezett óhafa bárkin győztes bérméntve kapja meg. A III. sorsjátékra vonatkozó rendelkezés ezen előszörű főelrusító által gyorsan és pontosan eszközöltetnek. (2)

Színház.

A szerdai színházi est, mikor **Suderman**, a modern társadalmi dráma egyik leghivatottabb és legnevesebb írójának **Ottthon** című drámája került színpadra, diadal-estéje volt a társulat drámai hősnőjének, **Daróczy Ilkának**. Izzó szervező, művészi

ambíció, színpadra teremtett temperamentum és az a nagy tudás, mely szerepeinek apró-létes gondnal való kidolgozásra képesíti, leszámítva apró gyengéit, melyeket benne minden fellépéskor mint modorosságokat ro-vunk meg. — **Daróczy Ilka** a vidéki színészet egyik legkitűnőbb drámai hősnőjévé avatják és ezt a kitűnő kvalitásait honorálta a közönség szerdán este, mikor Magda szerepét egzekvált, nyílt színen is lelkes tapsokkal, míg felvonások után 4—5-ször hivta a művésznőt lámpák elé frenetikus tetszésnyilatkozat. De mellette is kitűntek: **Halmay** (Schwarze ezredes), **Göbös Aranka** (Mariska), **Nagy Gyula** (Klebs) és **Juhász né (Franciska)**, míg a többitől — nem az ő hibájuk — csak annyiban kell megemlékez-nünk, amennyiben a szereposztás erős gancsra hív fel bennünket.

Ez a szereposztás egyszerűen botrányos, mert ráerőszakolja **Déryre**, a bonvivánra a szentimentális papot, **Tordaira**, a jeles tenoristára a lírai szerelmes szerepet, **Palotair** a meg, aki jó segédszínész, a világfiás, lelketlen nocsabító szerepét, mikor egy por-cika sincs benne az ilyen szerepnek szükséges kvalitásokból.

Ez az előadás, valamint a pénteki **Trilby** előadás is arról győz meg bennünket, hogy **Halmay** a színtársulata férfiszereplőkben kiégésztésre szorul. A közönség kezd neki-melegedni a színházbajárasnak, pártolásával arányban megkövetelheti jogosan nem azt, hogy neki ide csupa művészi erőt hozzanak, de legalább annyit, hogy kardsalok ne ját-szanak társadalmi szalóndarabban, a nézők nagy bosszúságára és megbotrankozására elő-rangú szerepek.

A közönség jogos kívánságát tolmácsol-tuk ezekben és szeretjük hinni, hogy az igaz-gatóság e kívánságot figyelembe veszi.

Csütörtökön, Verő György milléniumi látványosságát, az 1000 évet mutatta be a színtársulat, szép, összevágó elő-adásban, melynek érdemét a szereplők egy-formán osztották. A darab kiállításán igen tet-szets és hatásos, amit — valamint a jeles összjátékot is, a termet szorongásig megtöltő közönség sűrűn felsiccsantó lelkes tapsal hon-ról.

A hazafias darab hatása nagy és általá-nos volt és semmi kétségünk benne, hogy ma este, mikor megismétlik, újból telt házat vonz.

Pénteken, zóna-előadásban Trilby ment, **Potter** regényes színműve, mely a hipnotizmus világában játszik. Tavaly **Nog-radinétól** lattuk ezt a szerepet, mely ere-jét túlhaladja és amely iránt közönségünkben épp ezért nem is tudott rokonszenvet kelteni.

A pénteki előadásban **Tuboly Klemi** kezében volt ez a szereplés — tegyük hozzá — igen jó kezekben. Mert amilyenül ő be-mutatta, ilyen képet alkottunk magunknak **Trilby**-ről du **Morié** regényéből. Egy pá-risi útcalaány, egy nórúhas kis gamén ez a **Trilby**, akiben a női szeméremzet is csak arra ébred fel, mikor ártatlan tudat-lanságában véletlenül értesül róla, hogy a keztyűgyári lányok megbotrankoznak modell-voltán.

A nézőtért szépen megtöltő közönség meleg elismeréssel adózott a fiatal színésznő jeles előadó művészetének és ez elismerésre **Tuboly Klemi** teljes mértékben rászolgált.

Jók voltak mellette: **Déry (Billi)**, **Nagy Gyula (Taffi)**, **Halmay (Szvengali)**, **Juhász né (Vinárné)** és **Tiszta (Bágy)**.

A két táncosnő kecsesen járta a kankánt és sok tapsot aratott. A többi főszereplő **Róli** ne írjunk. Jobb lesz így, mert csak ismétlésbe kellene bocsátkoznunk azoknak, amiket az **Ottthon** előadásáról írva, mondtunk.

Tegnap este a **Boszorkány-vár** operett ment. Ma pedig két előadás lesz. Délután ugyanis a **Repülő csiz-ma dia** című bohózat, este az **1000 évi** látványosság kerül színpadra.

Meghívás.

A **Szeatesi Iparos-Ifjak Önképzőkör**e f. évi november hó 20-án d. u. 2 órakor, a kör helyiségében rendezik a közgyűlést, melyre a kör tagjait tisztelettel meghívom.

Tárgy: Rác Zsigmond elnök lemondó levele.

Szentes, 1898. nov. 6-án.

Varga Ferenc.
titkár.

Irodalom.

A **Vasárnapi Újság**, október 30-iki száma 20 képpel s a következő tartalommal jelent meg: **«Kisfaludi Sándor és hitvese»** (képekkel fényképek és Hary Gyula rajzaival) Szentmártoni Darnay Kálmántól; **«Költmények: »Őszi séta. Lévy Mihálytól; »Mindszenty napján. Feledi Sándortól; Utolsó róza. Róthné Munkácsi Eleonorától. — Regénytár: »Kadosca Akos. Regény Vértési Arnoldtól (Neográdi Antal rajzaival). — »A kétlábú farkas. Irta Karazin Nikolajevics Nikolaj. Orszósból fordította Ambro-zovics Dezső (képekkel). — »A szeptemberi napok 1848-ban. Baráth Ferencről. — »A Mohegan. hajó elpusztulása (képekkel) — »A tenger mélysége. — »Háboruk a Nilus folyó felső vidékén (térképpel). — »A párisi koldusbörze. — »Nevezetes temetők és sírok (képekkel). — »Vajda János síremléke (Donáth Gyula szobortervezte után). — III. Béla király temetése (Goró Lajos rajzaival). — »Dr. Müller Herman (arcképpel). — »Bakos Péter (arcképpel). — »Két életkép (képekkel Margitay Tihamér festménye után). — »Gyorsan szerzett vagyonok. — Irodalom és művészet. Közintézetek és egyletek, Sakkjáték Képtalány, Egyveleg, stb. rendes heti rovatok.**

A Vasárnapi Újság előfizetési ára negyedévre 2 frt. a havi újságoké-kal együtt 3 frt. Megrendelhető a Franklin-Társulat kiadóhivatalában (Budapest IV. Egyetem-u. 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a **«Képes Néplap»**, legolcsóbbújjá a magyar nép számára, egész évre csak 2 frt. 40 kr, félévre 1 frt 20 kr.

Gazdasági és üzleti értesítés.

Szentes, 1898. nov. 5.

Az őszi szántás-vetés végbejezése felé jár, a ritka szép időjárás mellett vetéseink igen szépen kikelve, nagyszerűen zöldellenek. Rég az ideje, hogy őszi vetéseink így szépen, ily sokat ígérően állottak volna, mint jelenleg.

A gabonaüzlet a hét utolsó felében egészen ellanyhult: búza 5—10, árpa, kukorica 10—15 krral olcsóbbodott.

Következő árakat jegyezhetünk: Búza 79—80 klgmm. 9.50—60, árpa köble 4.20, mm. 5.50, ó kukorica köble 5.20, új kukorica köble 4.40. — Zab köble 2.80 3 forint.

Szalonna mm. 56—60 frt.

Hízott sertés tiszta vágásra 39—40 kr. kilóként.

Laplajlódos és felelős-szerkesztő: **Dr. MATÉFFY FERENC**
Társ-szerkesztő: **BÁNYALVI LAJOS.**

1551|898. v. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel köz-hírré teszi, hogy a szentesi kir. járásbírósg 1898. évi 636/2. sz. végzése következtében Hivatalból a Szegedi kir. ügyészség javára Sima Ferencz budapesti lakos ellen 200 frt s jár. erejéig 1898. évi aug. hó 31-n. fogatósított kielégítési végrehajtás útján felül foglalt és 708 frtra becsült következő ingóságok, u. m. házi butorok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a szentesi kir. bíróság 1898. évi V. 636/2 számú végzése folytán 200 frt tőkekövetelés, eddig összesen 9 frt

20 kbrban bíróság már megállapított költségek erejéig Szentesen, a kir. bíróságnál leendő eszközésére 1898. évi november 9. napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívtnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. törvénycikk 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elővezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták a azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Szentesen, 1898. október hó 26-án.

VÉGH SÁNDOR,
kir. bírósági végrehajtó.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem változtatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a drágábbaké.

Ára darabonkint 3 frt.

Jótállás mellett, míg a készlet tart.

Hozzá ezüstös óraláncz 60 kr.

Önberetváló készülék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiállításon kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás kizárva. Tiszta és kényelmes munéa. Börtettségétől megment. Tartós és pénzmeztakarító.

Darabja 3 frt.

A penge *** csillagos acélból és a többi részei alpacából vannak.

Egy külön penge hozza 1 frt.

Megrendelhető: 26—11

Pollák Sándor főbizományosnál

BUDAPEST, V. ker., Kálmán-útcza 17.

Gyűjtőknek 5 d. után 1 ingyen küldetik.

Magas jutalékban

részesülnek megbízható szolid ügynökök, kik törvényszerűen megengedett sorsjegyeknek, részletfizetésre való eladásával, egy nagy pénzintézet (résztvénytársaság) számlájára foglalkozni óhajtanak. Ajánlatok **Mörcahr** czímen: *Eckstein Bernát* hirdetői irodájába Budapest, V., Fűrdő-útcza 4. intézendők. 5—4

Szerencse kíséreltet.

A harmadik m. kir. osztály-sors-játék f. évi november 17. és 18 án tartandó első osztály-húzására azon biztató reménnyel hívom fel a t. kö-zönség becses figyelmét, hogy a főnyerő szám, az általam eladott sorsjegyek közt leand.

Minélfogva igyekezzen mindenki még e hét folytán tőlem egy szerencsés sorsjegyet megszerezni.

Egy egész sorsjegy ára: 6.—
Egy fél „ „ 3.—
Egynegyed „ „ 1.50
Egy nyolczad „ „ —.75

Tisztelettel:

Id. Szánthó János,

oszt. sorsjegy elárúsító,
Szentesen I. tized 292. szám alatt.

**MINDEN SORSJEGY UTANFIZETÉS NÉLKÜL
MIND A 6 HUZÁSON JÁTSZIK.**

ÚJSÁGIRÓK SORSJÁTÉKA

**FŐNYEREMÉNY
100.000
KORONA**

5 NYEREMÉNY 20.000 KORONA SZÁBÓT

ALÖSSZES NYEREMÉNYEKET KIVANATRA 20% LEVONÁSSAL

AVÁLLALAT KÉSZPÉNZBEN VISSZAVASÁROLVA

EGY SORSJEGY ÁRA: 1 KORONA

Húzás már 1899. évi január hó 4-én.

Sorsjegyeket ajánl: 9—1

Szentes Vidéki Takarékpénztár.

Kiadó lakás.

Berczeli Dániel I. t. 155. sz. há-zánál (Kurczapart) egy 3 szobás utcai lakás azonnal is kiadó. 3—3

Házeladás.

I. tized 41. számú kurczaparti házam és egy cimbalom eladó.

Kiss Pál.

Az Ezredéves Kiallításra a kiállítási éremmel kitüntetve

REISZ ÉS PORJESZ!

Páris, London 1897:
nagy aranyérem.
Linz 1899: Arany-
érem.

bútorgyára **Bekés-Csaba**, Vasút-utca. 1155 és 1156. sz. (Saját ház.) Megyei telephon: Csaba 20. sz.

ALLANDÓ NAGY BÜTORKIALLÍTÁS.

Az egész országban páratlanul gazdag választékban raktáron vannak mindennemű

háló-, ebédlő-, úri-szoba-, szalonberendezések stb. szőnyegek, függönyök nipesek stb. stb. a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig legizléseesebb és legdivatosabb rajzok után készítve.

Minden butor saját műhelyeinkben készül

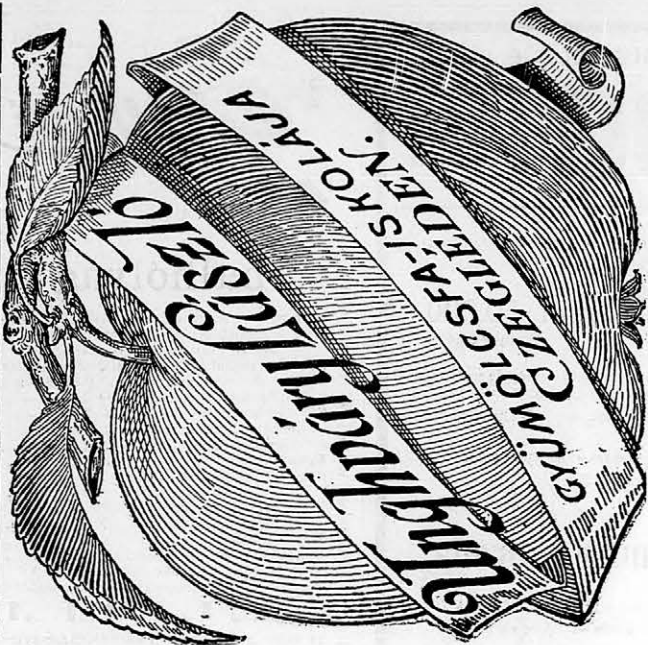
es legolcsóbb gyári áraink mellett

52—23

MINDEN VERSENY KI VAN ZARVA!

Homoki Szőlőtelepítőknél igen fontos.

A cég 17 év óta áll fenn a most már az országban kívül is elterjedt a hirtelen, a mennyiben ma már sok némes és vadonc csemetét szállít Horvát-, Szlavonország, Belső, Cseh, Morvaország, Galicia, Bukovina, Steierország, Alsó- és Felő-Ausztria, valamint Szerbia, Bulgária, Románia és Nemzetország részére. Nemesfa állománya ezúttal 500,000 db; vadonc állománya 8 millió. A cég évenként 4500-5000 rendelőnek küld szállítmányokat. A gyümölcsfa iskola teljesen homoktalajon létesült s így az főként a **homoki szőlőtelepítőknél kincses háza** azért, mert mint tudva van, a homoktalajból kikerült fa a homokföldben éppen úgy, mint az agyagos, köveces talajban, nemkülönben a lapos és magas (begyés) fekvésnél mindig biztosabban ered meg és fejlődik, mint az, mely agyagos iszaplerakodásu vagy túlságosan kővirített talajban, állítatik elő. A gyümölcsfajok boldogult **Bereczki Máté** mesőkovácsüzemi hírneves telepről valók. **Ugy ma-gasderék, valamint törpe csemeték megrendelhetők körte, alma, szilva, őszibarack, kajszin-barack, cseresznye, meggy, lasponya, birs, dió és cserből.** Az 1-2-3-4 éves, gazdag gyökerű, fajhiteles, igen szép csemeték darabja, azok erőssége szerint 15 krtól 40 krig. A 4-5 éves igen erős koronás sorfák drága 45-50 krt. Nagyban vitelnel az árak külön megá-lapodás tárgyát képezik. Fentírt gyümölcsfajokból táblaurított foly-tán 1-2-3-4 éves selejtezett minőségű csemeték is kaphatók, erősség szerint 2-5-7-10-15 krtól, melyek gazdag gyökérze-tüknél fogva főként nagyban telepítésekhez előcsészák folytán igen ajánlatosak. Fenti minőségű csemeték vadoncai is bármily számban és erősségben megrendelhetők a fentírt cégnél. A gazdag gyökérzetű vadoncok 1000-e azok erőssége szerint 5 krt 80 krtól 19 krtig terjed. Nagyobb vételnél 5-10-15% engedmény. Levél-cím:

UNGHVÁRY LÁSZLÓ gyümölcsfa-iskolája
CZEGLÉDEN. 10-4

!Tessék árjegyzéket kérni!

H U Z A S
1898. november 17. és 18.

EGY MILIÓ KORONA.

LEGNAGYOBB NYEREMÉNY A LEGSZERENŐSEBB ESETBEN

Jutalmulí fizetett ki.

600,000 KOR.

f. év április hó 6-án a

60,000 KOR.

Alóli felárúsító által több nagy nyeremény között

Első osztályu eredeti sorsjegyek áral :
egy egész 6.-ftt
egy fél 3.-ftt
egy negyed 1.50 ft
egy nyolczad 75 kr.

100,000 sorsjegy 50,000 nyeremény.

Bihari Éde BUDAPEST, Granátos-utcz: 14.

A sorsjegyeket utánvéttel kellhöz, de az összeg postautóvalon vagy ajánlott levellen is be-küldhet. A hirtudós tervezet minden megismerkedéshez ingyen melléklém. A huzási jegyzéket minden további felszólítás nélkül a huzás megtörténése után azonnal beküldöm. Szentesiek h. megemelését melőbb hazám, mint a sorsjegyek éadásáról meghízárt felajánlásához jutni!

Máriacelli Gyomorcsépek

Kiűnő hatásuk a gyomor be-tegségi eseteinél nélkülözhetet-

len és régtől ismert nepies háziasz étvágytalan-ságnál, gyomorgyengeségnél, bűzös lélegzésnél, felfúvódásnál, büfögésnél, kólikánál, gyomorgerésnél, túlságos nyalkásodásnál, sárgaságnál, undornál és hányingernél, gyomorgörccsnél, szék-rekedésnél stb.

Fejfájásnál, a gyomornak étel vagy ital által történt túlterhelésénél, belférgék, máj és hemoroidális bajoknál is mint erős gyógyha-tású szer kipróbálva. Nevezett betegségeknel a Máriacelli gyomorcsépek évek óta a legjobb gyógyszernek váltak be, amit számtalan bizon-yítvány igazol.

Ára egy üvegnek használati útasítással 40 kr; nagyobb üveg 70 kr. Központi szétkül-dés Brády Károly gyógyszerzertárból a »Magyar Királyhoz« Bécsben I. Fleischmarkt. 1.

Kapható minden gyógyszerzertárban.

Főraktár: Török Jozsef gyógyszerzertárnél, Budapest, VI. Király-útc. 12.

Richter-téle Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capicci comp.

Ezen hírneves háziaszser ellenállt az idő megpróbáltatásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdatomcsillapító bedőrlésnél alkalmazatik kőzvetlenül, csontnál, tag-szagadtatásnál és megbűrésésénél és az orvosok által bedőrléselő-sokre is mindig gyakraabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, egykor Horgony-Liniment elnevezés alatt, nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziaszser, melynek egy háziarításban sem kellene hiányozni. 40 kr. 70 kr. és 1 ft. üvegenként árban máskép minden gyógyszerzertárban kősz-leben van; főraktár: Török Jozsef Gyógyszertár, Kősz-társaság Budapest. Bevásárlás alkalmával igen óvatossá legyünk, mert több kisebbbététét is látunk, az minden egyes üveget »Horgony« véál-sódnál, az minden egyes üveget »Horgony« véál-sódnál és Richter cégjelölés nélkül mint nem va-lódit utasítás vissza.

RICHTER F. AD. 46. HÍRKA. 44. 45. KR. ÁRVAI SZÁLLÍTIK. RUDOLSTADT.